

**BELGISCHE KAMER VAN  
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS**

4 maart 2026

**WETSVOORSTEL**

**tot wijziging van het Wetboek der registratie-,  
hypotheek- en griffierechten, wat betreft  
de modernisering van de registratierechten  
op vonnissen en arresten**

**Advies van de Raad van State  
Nr. 78.650/3 van 19 februari 2026**

---

*Zie:*Doc 56 **0976/ (2024/2025):**

001: Wetsvoorstel van de heer Van Quickenborne.

**CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS  
DE BELGIQUE**

4 mars 2026

**PROPOSITION DE LOI**

**modifiant le Code des droits d'enregistrement,  
d'hypothèque et de greffe en ce qui concerne  
la modernisation des droits d'enregistrement  
perçus sur les jugements et les arrêts**

**Avis du Conseil d'État  
N° 78.650/3 du 19 février 2026**

---

*Voir:*Doc 56 **0976/ (2024/2025):**

001: Proposition de loi de M. Van Quickenborne.

03215

|             |                                                                           |
|-------------|---------------------------------------------------------------------------|
| N-VA        | : Nieuw-Vlaamse Alliantie                                                 |
| VB          | : Vlaams Belang                                                           |
| MR          | : Mouvement Réformateur                                                   |
| PS          | : Parti Socialiste                                                        |
| PVDA-PTB    | : Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique          |
| Les Engagés | : Les Engagés                                                             |
| Vooruit     | : Vooruit                                                                 |
| cd&v        | : Christen-Democratisch en Vlaams                                         |
| Ecolo-Groen | : Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen |
| Anders.     | : Anders.                                                                 |
| DéFI        | : Démocrate Fédéraliste Indépendant                                       |
| ONAFH/INDÉP | : Onafhankelijk-Indépendant                                               |

| Afkorting bij de nummering van de publicaties: |                                                                                                                                            | Abréviations dans la numérotation des publications: |                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| DOC 56 0000/000                                | Parlementair document van de 56 <sup>e</sup> zittingsperiode + basisnummer en volgnummer                                                   | DOC 56 0000/000                                     | Document de la 56 <sup>e</sup> législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi                                                                |
| QRVA                                           | Schriftelijke Vragen en Antwoorden                                                                                                         | QRVA                                                | Questions et Réponses écrites                                                                                                                         |
| CRIV                                           | Voorlopige versie van het Integraal Verslag                                                                                                | CRIV                                                | Version provisoire du Compte Rendu Intégral                                                                                                           |
| CRABV                                          | Beknopt Verslag                                                                                                                            | CRABV                                               | Compte Rendu Analytique                                                                                                                               |
| CRIV                                           | Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen) | CRIV                                                | Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) |
| PLEN                                           | Plenum                                                                                                                                     | PLEN                                                | Séance plénière                                                                                                                                       |
| COM                                            | Commissievergadering                                                                                                                       | COM                                                 | Réunion de commission                                                                                                                                 |
| MOT                                            | Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)                                                                                | MOT                                                 | Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)                                                                                       |

**ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE  
NR. 78.650/3 VAN 19 FEBRUARI 2026**

Op 12 december 2025 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een wetsvoorstel 'tot wijziging van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, wat betreft de modernisering van de registratierechten op vonnissen en arresten' (*Parl. St. Kamer 2024-25, nr. 56-976/1*).

Het voorstel is door de derde kamer onderzocht op 27 januari 2026. De kamer was samengesteld uit Jeroen VAN NIEUWENHOVE, kamervoorzitter, Koen MUYLLE en Elly VAN DE VELDE, staatsraden, Jan VELAERS, assessor, en Yves DEPOORTER, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Allan MAGEROTTE, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Elly VAN DE VELDE, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 19 februari 2026.

\*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond<sup>1</sup>, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

\*

STREKKING VAN HET WETSVOORSTEL

2. Het om advies voorgelegde wetsvoorstel strekt tot wijziging van de regeling inzake de heffing van registratierechten op vonnissen en arresten (hierna: het veroordelingsrecht). Daartoe wijzigt artikel 2 van het wetsvoorstel artikel 143 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten (hierna: W. Reg.), waarin is vastgelegd wanneer de regeling inzake het veroordelingsrecht vervat in artikel 142 van het W. Reg. niet van toepassing is. Zo wordt artikel 143, eerste lid, 2°, van het W. Reg., naar luid waarvan artikel 142 van het W. Reg. niet toepasselijk is op vonnissen en arresten voor zover zij strafboeten, burgerlijke boeten of tuchtboeten uitspreken, vervangen door de uitsluiting van akkoordvonnissen van het veroordelingsrecht (artikel 2, a), van het wetsvoorstel). Daarnaast wordt de drempel vanaf dewelke het veroordelingsrecht voor burgerlijke veroordelingen is verschuldigd, verhoogd van 12.500 euro (zoals thans vervat in artikel 143,

<sup>1</sup> Aangezien het om een wetsvoorstel gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

**AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT  
NO 78.650/3 DU 19 FÉVRIER 2026**

Le 12 décembre 2025, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Président de la Chambre des représentants à communiquer un avis dans un délai de trente jours, sur une proposition de loi 'modifiant le Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe en ce qui concerne la modernisation des droits d'enregistrement perçus sur les jugements et les arrêts' (*Doc. parl., Chambre, 2024-2025, n° 56-976/1*).

La proposition a été examinée par la troisième chambre le 27 janvier 2026. La chambre était composée de Jeroen VAN NIEUWENHOVE, président de chambre, Koen MUYLLE et Elly VAN DE VELDE, conseillers d'État, Jan VELAERS, assesseur, et Yves DEPOORTER, greffier.

Le rapport a été présenté par Allan MAGEROTTE, auditeur adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Elly VAN DE VELDE, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 19 février 2026.

\*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1<sup>er</sup>, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique<sup>1</sup> et l'accomplissement des formalités prescrites.

\*

PORTÉE DE LA PROPOSITION DE LOI

2. La proposition de loi soumise pour avis a pour objet de modifier le régime en matière de perception de droits d'enregistrement sur les jugements et arrêts (ci-après: le droit de condamnation). À cet effet, l'article 2 de la proposition de loi modifie l'article 143 du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe (ci-après: C. enr.), qui détermine quand le régime en matière de droit de condamnation inscrit à l'article 142 du C. enr. n'est pas applicable. Ainsi, l'article 143, alinéa 1<sup>er</sup>, 2°, du C. enr., aux termes duquel l'article 142 du C. enr. n'est pas applicable aux jugements et arrêts en tant qu'ils prononcent des amendes pénales, civiles ou disciplinaires, est remplacé par l'exclusion des jugements d'accord du droit de condamnation (article 2, a), de la proposition de loi). Par ailleurs, le seuil à partir duquel est dû le droit de condamnation pour les condamnations civiles est majoré et passe de 12.500 euros (comme le prévoit actuellement l'article 143,

<sup>1</sup> S'agissant d'une proposition de loi, on entend par "fondement juridique" la conformité aux normes supérieures.

tweede lid, van het W. Reg.) naar 23.500 euro (artikel 2, b)), en wordt artikel 143 van het W. Reg. aangevuld met de volgende leden (artikel 2, c)):

“In burgerlijke zaken is het registratierecht in elk geval beperkt tot maximaal 23.500,00 euro.

Bij strafrechtelijke veroordelingen wordt het registratierecht berekend als volgt:

1° bij strafrechtelijke veroordelingen die in geld waardeerbaar zijn, in het bijzonder de strafrechtelijke geldboetes en verbeurdverklaringen, het gemeenrechtelijk tarief van 3 % op het bedrag van de veroordeling, met toepassing van artikel 142, onverminderd de vrijstelling zoals omschreven in artikel 143, tweede lid;

2° bij strafrechtelijke veroordelingen die niet in geld waardeerbaar zijn, is een forfaitair registratierecht verschuldigd van 2000,00 euro;

3° in afwijking van punt 2° bedraagt het forfaitair registratierecht 25.000,00 euro in geval van veroordeling door het hof van assisen;

4° indien de beklaagde veroordeeld wordt tot zowel een in geld waardeerbare als een niet in geld waardeerbare strafrechtelijke sanctie zijn de registratierechten bedoeld in 1° en 2° cumulatief van toepassing;

5° indien de beklaagde veroordeeld wordt op zowel strafrechtelijk als burgerrechtelijk vlak, zijn de registratierechten bedoeld in de artikelen 142 en 143, vierde lid, cumulatief van toepassing.

Het registratierecht van 3 % zoals omschreven in het vierde lid is, onverminderd de vrijstelling bedoeld in het tweede lid, tevens van toepassing op het bedrag van de verruimde minnelijke schikking als bedoeld in artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering.

Het forfaitair registratierecht van 2000,00 euro is tevens van toepassing in geval het verzoek met toepassing van artikel 833 van het Gerechtelijk Wetboek wordt afgewezen.

In afwijking van het vierde lid, zijn geen registratierechten verschuldigd op strafrechtelijke veroordelingen door de Politie rechtbank, behoudens in geval deze veroordeling betrekking heeft op feiten die aanleiding hebben gegeven tot een of meer slachtoffers.

De bedragen vermeld in huidig artikel worden jaarlijks geïndexeerd overeenkomstig de gezondheidsindex. Deze indexatie gaat van rechtswege in op 1 januari van het daarop volgende jaar.

De rechter kan de verschuldigde registratierechten verminderen indien de veroordeling daartoe zou leiden tot een kennelijk onredelijke situatie.

alinéa 2, du C. enr.) à 23.500 euros (article 2, b)), et l'article 143 du C. enr. est complété par les alinéas suivants (article 2, c)):

*“En matière civile, le droit d'enregistrement est, en tout état de cause, limité à un maximum de 23.500,00 euros.*

En cas de condamnation pénale, le droit d'enregistrement est calculé comme suit:

1° pour les condamnations pénales évaluables en argent, en particulier les amendes et les confiscations pénales, le taux de droit commun de 3 % s'applique au montant de la condamnation, en application de l'article 142, sans préjudice de l'exception prévue à l'article 143, alinéa 2;

2° pour les condamnations pénales non évaluables en argent, un droit d'enregistrement forfaitaire de 2000,00 euros est dû;

3° par dérogation au 2°, le droit d'enregistrement forfaitaire s'élève à 25.000,00 euros en cas de condamnation prononcée par la cour d'assises;

4° si le prévenu est condamné tant à une sanction pénale évaluable en argent qu'à une sanction pénale non évaluable en argent, les droits d'enregistrement visés au 1° et au 2° s'appliquent cumulativement;

5° si le prévenu est condamné tant au pénal qu'au civil, les droits d'enregistrement visés aux articles 142 et 143, alinéa 4, s'appliquent cumulativement.

Le droit d'enregistrement de 3 % décrit à l'alinéa 4 est, sans préjudice de l'exception prévue à l'alinéa 2, également applicable au montant de la transaction pénale élargie visée à l'article 216bis du Code d'instruction criminelle.

Le droit d'enregistrement forfaitaire de 2.000,000 euros est également applicable si la requête est rejetée en application de l'article 833 du Code judiciaire.

Par dérogation à l'alinéa 4, aucun droit d'enregistrement n'est dû sur les condamnations pénales prononcées par le tribunal de police, sauf si cette condamnation concerne des faits dont une ou plusieurs personnes ont été victimes.

Les montants repris au sein du présent article sont indexés chaque année suivant l'indice santé. Cette indexation prend effet de plein droit le 1<sup>er</sup> janvier de l'année suivante.

Le juge peut réduire les droits d'enregistrement dus si l'application de ces droits donne lieu à une situation manifestement déraisonnable.

Indien de overheid bij de invordering van het registratierecht op een strafrechtelijke veroordeling in samenloop komt met de burgerlijke vordering van een slachtoffer gebaseerd op die strafrechtelijke veroordeling, geniet deze laatste voorrang.”

Naar luid van artikel 3 treedt de aan te nemen wet in werking op de tiende dag na haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* en is zij van toepassing op alle rechterlijke beslissingen die na haar inwerkingtreding worden uitgesproken.

#### ALGEMENE OPMERKINGEN

##### A. De verantwoording voor de voorgestelde regeling

3. Blijkens de toelichting bij het wetsvoorstel is “[d]e enige motivering” voor het veroordelingsrecht van 3 % op het bedrag van de veroordeling tot een geldsom (artikel 142 van het W. Reg.) “de dekking van de kosten van het gebruik van het gerechtelijke apparaat”.

Meerdere onderdelen van het voorstel gaan er inderdaad van uit dat het veroordelingsrecht een dekking of vergoeding van de kosten van het gebruik van het gerechtelijke apparaat zou zijn. Zo zouden akkoordvonnissen “geen bijzondere kosten verg[en]”, en zou onder meer daarom het veroordelingsrecht er niet op van toepassing mogen zijn. Daarnaast wordt het plafonneren van het veroordelingsrecht (voor burgerlijke veroordelingen) gelinkt aan de plafonnering van de rechtsplegingsvergoeding met verwijzing naar de kosten van het gerechtelijke apparaat: “De kosten van het gerechtelijk apparaat stijgen uiteraard niet eindeloos mee met de financiële inzet van het geschild. Reden ook waarom de rechtsplegingsvergoeding op alle vorderingen boven de 1 miljoen euro geplafonneerd is op 23.546,51 euro. Welnu, dit maximum van 23.500,00 euro kan ook worden gehanteerd voor het verschuldigde registratierecht”. Evenzeer wordt voor de verantwoording van het forfaitaire hoger vastgelegde bedrag van 25.000 euro bij “een veroordeling door assisen” verwezen naar de proceskosten die in dat geval veel hoger zijn en wordt gesteld dat “[d]it bedrag (...) nog ver beneden de werkelijke kostprijs van een assisen procedure [is]”. Daar wordt nog aan toegevoegd dat “[h]et (...) evenmin alle andere kosten van Justitie in het kader van het voorafgaande gerechtelijk onderzoek [omvat]”.

Die verantwoording in de toelichting bij het wetsvoorstel wekt de indruk dat de auteur van het voorstel het veroordelingsrecht beschouwt als een kostendekkende retributie en niet als een belasting. Nochtans oordeelde het Grondwettelijk Hof in arrest nr. 80/2013 het volgende:

“Vermits de in het geding zijnde bepaling voorziet in een evenredig registratierecht, vastgesteld op 3 pct. van het samengevoegde bedrag, in hoofdsom, van de uitgesproken veroordelingen, neemt het bedrag van dat recht toe in verhouding tot het bedrag van de uitgesproken veroordelingen, waarbij geen rekening wordt gehouden met de werkelijke kostprijs of de waarde van de door het gerecht verrichte dienst. Bovendien wordt het veroordelingsrecht slechts geheven in geval van een veroordeling en dus niet wanneer een verzoek wordt afgewezen, terwijl aan de dienst die het gerecht verricht bij het afwijzen van een verzoek eveneens een kostprijs is

Si, lors de la perception du droit d'enregistrement sur une condamnation pénale, l'autorité entre en concours avec l'action civile d'une victime fondée sur cette condamnation pénale, cette dernière prévaut”.

Conformément à l'article 3, la loi à adopter entre en vigueur le dixième jour après sa publication au *Moniteur belge* et est applicable à toutes les décisions judiciaires prononcées après son entrée en vigueur.

#### OBSERVATIONS GÉNÉRALES

##### A. La justification du régime proposé

3. Selon les développements de la proposition de loi, “[l]a seule justification” du droit de condamnation de 3 % sur le montant de la condamnation à une somme d'argent (article 142 du C. enr.) est “la couverture des frais d'utilisation de l'appareil judiciaire”.

Plusieurs éléments de la proposition considèrent effectivement que le droit de condamnation serait une couverture ou une indemnisation des frais d'utilisation de l'appareil judiciaire. Les jugements d'accord “n'entraîne[raient] donc pas de frais supplémentaires”, et c'est, entre autres, la raison pour laquelle le droit de condamnation ne pourrait pas y être applicable. En outre, le plafonnement du droit de condamnation (pour les condamnations civiles) est lié au plafonnement de l'indemnité de procédure en référence aux frais de l'appareil judiciaire: “Il est évident que les frais exposés par le système judiciaire n'augmentent pas indéfiniment en fonction de l'enjeu financier du litige. C'est aussi la raison pour laquelle l'indemnité de procédure pour toutes les actions d'un montant supérieur à un million d'euros a été plafonnée à 23.546,51 euros. Ce plafond de 23.500 euros pourrait donc également être appliqué au droit d'enregistrement dû”. De même, pour la justification du montant forfaitaire plus élevé fixé à 25.000 euros en cas de “condamnation en cour d'assises”, il est renvoyé aux frais de procédure qui, dans ce cas, sont nettement plus élevés, et il est indiqué que “[c]e montant est d'ailleurs encore largement inférieur au coût réel d'un procès d'assises”. Il est encore ajouté que cela “ne couvre pas non plus les autres coûts supportés par la Justice dans le cadre de l'instruction préalable”.

Cette justification inscrite dans les développements de la proposition de loi donne à penser que l'auteur de la proposition considère le droit de condamnation comme une rétribution couvrant les frais et non comme un impôt. Or, la Cour constitutionnelle a jugé dans son arrêt n° 80/2013 ce qui suit:

“Étant donné que la disposition en cause prévoit un droit d'enregistrement proportionnel fixé à 3 % du montant cumulé, en principal, des condamnations prononcées, le montant de ce droit s'accroît à proportion du montant des condamnations prononcées, sans qu'il soit tenu compte du coût réel ou de la valeur du service rendu par la justice. En outre, le droit de condamnation n'est perçu que dans le cas d'une condamnation et non, par conséquent, lorsqu'une demande est rejetée, alors que le service que la justice rend en rejetant une demande a également un coût. Enfin, l'article 143 du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe prévoit un certain

verbonden. Ten slotte voorziet artikel 143 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten in een aantal gevallen waarin het veroordelingsrecht niet wordt geheven. Dit is onder meer het geval wanneer het samengevoegde bedrag van de uitgesproken veroordelingen en van de gedane vereffeningen ten laste van eenzelfde persoon, of van de aan de schuldeisers van eenzelfde persoon uitgedeelde sommen, 12.500 euro niet overtreft.”<sup>2</sup>

Het Grondwettelijk Hof besluit dat het veroordelingsrecht geen louter vergoedend karakter heeft en bijgevolg niet kan worden beschouwd als een retributie. Het betreft daarentegen een belasting die bestemd is om de uitgaven van de overheid in het algemeen te dekken.<sup>3</sup> Overigens oordeelde het Hof dat het bedrag van het veroordelingsrecht kan variëren naargelang van het bedrag van de uitgesproken veroordelingen, aangezien de wetgever rekening heeft willen houden met het geldelijk belang van de desbetreffende zaak voor de partijen in het geding, wat niet zonder redelijke verantwoording is.<sup>4</sup>

Gevraagd naar een deugdelijke verantwoording voor de voorgestelde regeling in het licht van die rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Het is correct dat formeel gezien de registratierechten op vonnissen en arresten een belasting uitmaken. Evenwel werd en wordt deze belasting inhoudelijk verantwoord (ook door de wetgever) vanuit de idee dat de gebruiker van justitie dient bij te dragen aan de kosten van dit gebruik. Bovendien is er thans een toenemende algemene maatschappelijke tendens om de verantwoordelijke voor een bepaalde kost deze kost ook, minstens gedeeltelijk, te laten betalen (het principe van de vervuiler betaalt). Tot slot is er het huidige Federaal Regeerakkoord waarin zelfs wordt voorzien dat de kosten van de gevangenis in de mate van het mogelijk zouden worden gerecupereerd bij de veroordeelde. Het laten bijdragen door de strafrechtelijk veroordeelde in de kosten van justitie is in dat kader derhalve niet meer dan logisch.”

Dit antwoord overtuigt niet in het licht van de voormelde rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. De indiener van het wetsvoorstel doet er tijdens de verdere parlementaire behandeling ervan dan ook goed aan om de verantwoording voor de voorgestelde regeling in overeenstemming te brengen met de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof.

#### B. De toets aan het fiscale gelijkheidsbeginsel

##### 4. Artikel 142 van het W. Reg. luidt als volgt:

“Het recht wordt vastgesteld op 3 pct. voor de in alle zaken gewezen arresten en vonnissen der hoven en rechtbanken, houdende definitieve, voorlopige, voornaamste, subsidiaire of voorwaardelijke veroordeling of vereffening gaande over sommen en roerende waarden, met inbegrip van de beslissingen van de rechterlijke overheid houdende rangregeling van dezelfde sommen en waarden.

<sup>2</sup> GwH 6 juni 2013, nr. 80/2013, B.7.

<sup>3</sup> GwH 6 juni 2013, nr. 80/2013, B.8.

<sup>4</sup> GwH 6 juni 2013, nr. 80/2013, B.11.

nombre de cas dans lesquels le droit de condamnation n'est pas perçu. Tel est le cas entre autres lorsque le montant cumulé des condamnations prononcées et des liquidations établies à charge d'une même personne ou des sommes distribuées aux créanciers d'une même personne ne dépasse pas 12.500 euros”<sup>2</sup>.

La Cour constitutionnelle conclut que le droit de condamnation ne revêt pas un caractère purement rémunérateur et ne peut dès lors être considéré comme une rétribution. Il s'agit au contraire d'un impôt destiné à couvrir de manière générale les dépenses des pouvoirs publics<sup>3</sup>. La Cour a en outre jugé que le montant du droit de condamnation peut varier en fonction du montant des condamnations prononcées, dès lors que le législateur a entendu tenir compte de l'importance pécuniaire de l'affaire en question pour les parties en cause, ce qui n'est pas sans justification raisonnable<sup>4</sup>.

Invité à fournir une justification adéquate pour le régime proposé au regard de cette jurisprudence de la Cour constitutionnelle, le délégué a déclaré ce qui suit:

“Het is correct dat formeel gezien de registratierechten op vonnissen en arresten een belasting uitmaken. Evenwel werd en wordt deze belasting inhoudelijk verantwoord (ook door de wetgever) vanuit de idee dat de gebruiker van justitie dient bij te dragen aan de kosten van dit gebruik. Bovendien is er thans een toenemende algemene maatschappelijke tendens om de verantwoordelijke voor een bepaalde kost deze kost ook, minstens gedeeltelijk, te laten betalen (het principe van de vervuiler betaalt). Tot slot is er het huidige Federaal Regeerakkoord waarin zelfs wordt voorzien dat de kosten van de gevangenis in de mate van het mogelijk zouden worden gerecupereerd bij de veroordeelde. Het laten bijdragen door de strafrechtelijk veroordeelde in de kosten van justitie is in dat kader derhalve niet meer dan logisch”.

Cette réponse ne convainc pas au regard de la jurisprudence précitée de la Cour constitutionnelle. L'auteur de la proposition de loi serait dès lors bien avisé, lors de la poursuite des travaux préparatoires, de mettre la justification du régime proposé en conformité avec la jurisprudence de la Cour constitutionnelle.

#### B. Le contrôle au regard du principe d'égalité en matière fiscale

##### 4. L'article 142 du C. enr. s'énonce comme suit:

“Le droit est fixé à 3 p.c. pour les arrêts et jugements des cours et tribunaux, rendus en toutes matières, portant condamnation ou liquidation, définitive, provisoire, principale, subsidiaire ou conditionnelle, de sommes et valeurs mobilières, y compris les décisions de l'autorité judiciaire portant collocation des mêmes sommes et valeurs.

<sup>2</sup> C.C., 6 juin 2013, n° 80/2013, B.7.

<sup>3</sup> C.C., 6 juin 2013, n° 80/2013, B.8.

<sup>4</sup> C.C., 6 juin 2013, n° 80/2013, B.11.



Het recht wordt vereffend, in geval van veroordeling of vereffening van sommen en roerende waarden, op het samengevoegd bedrag, in hoofdsom, van de uitgesproken veroordelingen of van de gedane vereffeningen ten laste van een zelfde persoon, afgezien van de interesten waarvan het bedrag niet door de rechter is becijferd en kosten, en, in geval van rangregeling, op het totaal bedrag der aan de schuldeisers uitgedeelde sommen.”

Luidens het thans geldende artikel 143, eerste lid, van het W. Reg. is die bepaling niet van toepassing:

“1° op de bevelen in kortgeding en op de arresten gewezen op beroep daarvan;

2° op vonnissen en arresten voor zover zij strafboeten, burgerlijke boeten of tuchtboeten uitspreken;

3° op vonnissen en arresten voor zover zij een veroordeling inhouden tot het betalen van een uitkering tot onderhoud.”

Het thans geldende artikel 143, tweede lid, van het W. Reg. voegt daar nog de volgende drempel aan toe:

“Zij is niet toepasselijk wanneer het samengevoegd bedrag van de uitgesproken veroordelingen en van de gedane vereffeningen ten laste van een zelfde persoon, of van de aan de schuldeisers van een zelfde persoon uitgedeelde sommen, 12.500 EUR niet overtreft.”

4.1. Het om advies voorgelegde wetsvoorstel beoogt vooreerst het veroordelingsrecht voornamelijk toe te passen op strafrechtelijke veroordelingen, terwijl, blijkens de toelichting bij het wetsvoorstel,

“de registratierechten op burgerlijke veroordelingen [kunnen] worden afgeschaft, of minstens sterk beperkt. Hiervoor bestaat ook een belangrijk momentum. In het kader van de zogenaamde taxshift beoogt de federale regering de belastingvermindering voor rechtsbijstandsverzekering af te schaffen. Dit komt neer op een extra belasting op de rechtsbedeling van een goeie 14 miljoen euro per jaar (112.000 premies x voordeel van circa 120 euro). Parallel de registratierechten afschaffen in burgerlijke zaken, is ook om die reden logisch.”

Meer bepaald verhoogt artikel 2, b), van het wetsvoorstel in artikel 143, tweede lid, van het W. Reg. de drempel vanaf dewelke het veroordelingsrecht voor “veroordelingen” is verschuldigd van 12.500 euro tot 23.500 euro. Ofschoon volgens het voorgestelde artikel 143, vierde lid, 1°, van het W. Reg. (artikel 2, c), van het wetsvoorstel) bij strafrechtelijke veroordelingen die in geld waardeerbaar zijn het gemeenrechtelijk tarief van 3 % van toepassing is *onverminderd de vrijstelling zoals omschreven in artikel 143, tweede lid*, met name de voorgestelde drempel van 23.500 euro, lijkt blijkens de toelichting bij het wetsvoorstel de drempel van het veroordelingsrecht voor strafrechtelijke veroordelingen 12.500 euro te blijven. Daarnaast maakt het voorgestelde artikel 143, derde lid, van het W. Reg. (artikel 2, c), van het wetsvoorstel) gewag van in elk geval een

Le droit est liquidé, en cas de condamnation ou liquidation de sommes et valeurs mobilières, sur le montant cumulé, en principal, des condamnations prononcées ou des liquidations établies à charge d'une même personne, abstraction faite des intérêts dont le montant n'est pas chiffré par le juge et des dépens, et, en cas de collocation, sur le montant total des sommes distribuées aux créanciers”.

Selon l'article 143, alinéa 1<sup>er</sup>, actuellement en vigueur, du C. enr., cette disposition n'est pas applicable:

“1° aux ordonnances de référé et aux arrêts rendus sur appel celles-ci;

2° aux jugements et arrêts en tant qu'ils prononcent des amendes pénales, civiles ou disciplinaires;

3° aux jugements et arrêts en tant qu'ils portent condamnation au paiement d'une pension alimentaire”.

L'article 143, alinéa 2, actuellement en vigueur, du C. enr. ajoute encore le seuil suivant:

“Elle n'est pas applicable lorsque le montant cumulé des condamnations prononcées et des liquidations établies à charge d'une même personne, ou des sommes distribuées aux créanciers d'une même personne ne dépasse pas 12.500 EUR”.

4.1. La proposition de loi soumise pour avis vise avant tout à appliquer le droit de condamnation principalement aux condamnations pénales, tandis que, selon les développements de la proposition de loi,

*“les droits d'enregistrement applicables aux condamnations civiles pourraient être supprimés, ou du moins fortement réduits. La conjoncture s'y prête tout particulièrement. Dans le cadre du tax shift, le gouvernement fédéral prévoit en effet de supprimer la réduction d'impôt en matière d'assurance protection juridique. Cette mesure reviendrait à introduire une taxe supplémentaire sur l'administration de la justice qui rapporterait quelque 14 millions d'euros par an (112.000 primes x avantage d'environ 120 euros). La suppression concomitante des droits d'enregistrement perçus dans les affaires civiles serait également logique pour cette raison”.*

Plus précisément, l'article 2, b), de la proposition de loi majeure, dans l'article 143, alinéa 2, du C. enr., le seuil à partir duquel est dû le droit de condamnation pour les “condamnations” pour le porter de 12.500 euros à 23.500 euros. Bien que, selon l'article 143, alinéa 4, 1°, proposé, du C. enr. (article 2, c), de la proposition de loi), pour les condamnations pénales évaluable en argent, le taux de droit commun de 3 % soit applicable *sans préjudice de l'exception prévue à l'article 143, alinéa 2*, c'est-à-dire le seuil proposé de 23.500 euros, il semble, selon les développements de la proposition de loi, que le seuil du droit de condamnation pour les condamnations pénales soit maintenu à 12.500 euros. En outre, l'article 143, alinéa 3, proposé, du C. enr. (article 2, c), de la proposition de loi) fait en tout état de cause mention d'une limitation du droit

beperking van het registratierecht tot maximaal 23.500 euro in burgerlijke zaken, terwijl bij strafrechtelijke veroordelingen dat plafond niet geldt. Aldus voert de voorgestelde regeling een verschil in behandeling in tussen het veroordelingsrecht voor strafrechtelijke veroordelingen en dat voor burgerlijke veroordelingen (zie opmerking 4.3. e.v.).

Daarnaast voert artikel 2, c), van het wetsvoorstel meerdere onderscheiden in naargelang welbepaalde handelingen al dan niet onder het toepassingsgebied van het veroordelingsrecht vallen (zie opmerking 4.4. e.v.).

4.2. Dienaangaande rijst de vraag naar de overeenstemming van de voorgestelde regeling met het fiscale gelijkheidsbeginsel.

Volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof is een verschil in behandeling slechts verenigbaar met de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie, wanneer dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betrokken maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.<sup>5</sup> Bij artikel 172 van de Grondwet wordt de toepasselijkheid van de grondwettelijke regels van gelijkheid en van niet-discriminatie (artikelen 10 en 11 van de Grondwet) bevestigd in fiscale aangelegenheden. Deze bepaling is immers een precisering of een bijzondere toepassing van het in artikel 10 van de Grondwet algemeen geformuleerde gelijkheidsbeginsel.

Het Grondwettelijk Hof kent de fiscale wetgever daarbij een ruime beoordelingsvrijheid toe. Zo overweegt het Hof:

“In fiscale zaken beschikt de wetgever over een ruime beoordelingsvrijheid. Dat is met name het geval wanneer hij de belastingplichtigen, de belastbare materie, de heffingsgrondslag, de aanslagvoet en de eventuele belastingvrijstellingen bepaalt van de belastingen waarin hij voorziet. Het Hof vermag, in die aangelegenheid, de beleidskeuzes van de wetgever, alsook de motieven die daaraan ten grondslag liggen, slechts af te keuren indien zij op een manifeste vergissing zouden berusten of indien zij onredelijk zouden zijn.”<sup>6</sup>

4.3. In eerste instantie heeft de Raad van State de gemachtigde in het licht van het gelijkheidsbeginsel bevraagd over het onderscheid in de voorgestelde regeling van het veroordelingsrecht bij burgerlijke en strafrechtelijke veroordelingen.

d'enregistrement à un maximum de 23.500 euros en matière civile, alors que pour les condamnations pénales, ce plafond ne s'applique pas. Le régime proposé instaure donc une différence de traitement entre le droit de condamnation pour les condamnations pénales et celui pour les condamnations civiles (voir observation 4.3. et suivantes).

Par ailleurs, l'article 2, c), de la proposition de loi établit plusieurs distinctions selon que des actes déterminés relèvent ou non du champ d'application du droit de condamnation (voir observation 4.4. et suivantes).

4.2. À cet égard se pose la question de la conformité du régime proposé avec le principe d'égalité en matière fiscale.

Selon la jurisprudence de la Cour constitutionnelle, une différence de traitement ne peut se concilier avec les principes constitutionnels d'égalité et de non-discrimination, que si cette différence repose sur un critère objectif et si elle est raisonnablement justifiée. L'existence d'une telle justification doit s'apprécier en tenant compte du but et des effets de la mesure concernée ainsi que de la nature des principes en cause; le principe d'égalité et de non-discrimination est violé lorsqu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé<sup>5</sup>. L'article 172 de la Constitution confirme l'applicabilité des règles constitutionnelles d'égalité et de non-discrimination (articles 10 et 11 de la Constitution) en matière d'impôts. Cette disposition constitue en effet une précision ou une application particulière du principe général d'égalité formulé à l'article 10 de la Constitution.

La Cour constitutionnelle accorde à cet égard un pouvoir d'appréciation étendu au législateur fiscal. Elle considère ainsi ce qui suit:

*“En matière fiscale, le législateur dispose d'un pouvoir d'appréciation étendu. Tel est notamment le cas lorsqu'il détermine les redevables, la matière imposable, la base d'imposition, le taux d'imposition et les éventuelles exonérations d'impôts qu'il prévoit. Dans cette matière, la Cour ne peut censurer les choix politiques du législateur et les motifs qui les fondent que s'ils reposent sur une erreur manifeste ou sont déraisonnables”*<sup>6</sup>.

4.3. En premier lieu, le Conseil d'État a, à la lumière du principe d'égalité, interrogé le délégué sur la distinction, prévue par le régime proposé, entre le droit de condamnation en cas de condamnations civiles et celui en cas de condamnations pénales.

<sup>5</sup> Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. Zie bv.: GwH 17 juli 2014, nr. 107/2014, B.12; GwH 25 september 2014, nr. 141/2014, B.4.1; GwH 30 april 2015, nr. 50/2015, B.16; GwH 18 juni 2015, nr. 91/2015, B.5.1; GwH 16 juli 2015, nr. 104/2015, B.6; GwH 16 juni 2016, nr. 94/2016, B.3; GwH 18 mei 2017, nr. 60/2017, B.11; GwH 15 juni 2017, nr. 79/2017, B.3.1; GwH 19 juli 2017, nr. 99/2017, B.11; GwH 28 september 2017, nr. 104/2017, B.8.

<sup>6</sup> Zie GwH 13 maart 2025, nr. 42/2025, B.5.

<sup>5</sup> Jurisprudence constante de la Cour constitutionnelle. Voir par exemple: C.C., 17 juillet 2014, n° 107/2014, B.12; C.C., 25 septembre 2014, n° 141/2014, B.4.1; C.C., 30 avril 2015, n° 50/2015, B.16; C.C., 18 juin 2015, n° 91/2015, B.5.1; C.C., 16 juillet 2015, n° 104/2015, B.6; C.C., 16 juin 2016, n° 94/2016, B.3; C.C., 18 mai 2017, n° 60/2017, B.11; C.C., 15 juin 2017, n° 79/2017, B.3.1; C.C., 19 juillet 2017, n° 99/2017, B.11; C.C., 28 septembre 2017, n° 104/2017, B.8.

<sup>6</sup> Voir C.C., 13 mars 2025, n° 42/2025, B.5.



4.3.1. Vooreerst gevraagd of het wel degelijk de bedoeling is om een onderscheid in drempel in te voeren voor de toepassing van het veroordelingsrecht voor burgerlijke veroordelingen (23.500 euro) enerzijds en strafrechtelijke veroordelingen (12.500 euro) anderzijds (voorgestelde artikel 143, tweede lid, van het W. Reg., artikel 2, b), van het wetsvoorstel), nu enkel uit de toelichting blijkt dat die drempel voor strafrechtelijke veroordelingen niet wordt verhoogd, antwoordde de gemachtigde bevestigend.

Dat onderscheid inzake de drempel voor de toepassing van het veroordelingsrecht tussen burgerlijke en strafrechtelijke veroordelingen moet uitdrukkelijk in de tekst van de aan te nemen wet tot uiting worden gebracht, onverminderd opmerking 4.3.3.

4.3.2. Vervolgens gevraagd of het drempelbedrag van 23.500 euro wel klopt, aangezien in de toelichting bij het wetsvoorstel melding wordt gemaakt van een drempel van 28.375 euro, antwoordde de gemachtigde dat de tekst van het wetsvoorstel in overeenstemming zal worden gebracht met de toelichting erbij.

Die verwarring dient inderdaad te worden weggewerkt, mede in het licht van het voorgestelde achtste lid van artikel 143 van het W. Reg. dat luidt als volgt: “De bedragen vermeld in huidig artikel worden jaarlijks geïndexeerd overeenkomstig de gezondheidsindex. Deze indexatie gaat van rechtswege in op 1 januari van het daarop volgende jaar.”

4.3.3. Gevraagd naar een verantwoording voor de voorgestelde hogere drempel voor de toepassing van het veroordelingsrecht voor burgerlijke veroordelingen in vergelijking met strafrechtelijke veroordelingen, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Bij een strafrechtelijke veroordeling is er per definitie sprake van een ernstige inbreuk in hoofde van de veroordeelde. Het strafrecht is uit zijn aard immers gericht op de meest ernstige inbreuken. Bij burgerlijke geschillen daarentegen is dit niet het geval. Er zijn talloze burgerlijke veroordelingen zonder enige fout. En in de burgerlijke gevallen waarin wel sprake is van een fout, betreft deze fout niet per definitie een ernstige inbreuk.

Bovendien is de huidige regeling met (hoge) registratierechten in het burgerlijk contentieus een drempel voor de toegang tot het recht door de middenklasse (te meer gelet op de recente afschaffing van de belastingvermindering voor de premie voor de rechtsbijstandverzekering). Dit speelt uiteraard niet voor wat betreft strafrechtelijke veroordelingen. Er is geen sprake van een te hoge financiële drempel om als dader toegang te hebben tot justitie.”

Tevens gevraagd naar een verantwoording voor het verschil in drempelwaarde voor de toepassing van het veroordelingsrecht naargelang het om een burgerlijke dan wel een strafrechtelijke veroordeling gaat, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Een strafrechtelijke veroordeling is in de regel gesteund op een inbreuk die (nog) meer ernstig is dan de burgerlijke

4.3.1. À la question de savoir tout d’abord si l’intention est effectivement d’instaurer une distinction de seuil pour l’application du droit de condamnation dans les cas de condamnations civiles (23.500 euros), d’une part, et dans les cas de condamnations pénales (12.500 euros), d’autre part (article 143, alinéa 2, proposé, du C. enr., article 2, b), de la proposition de loi), dès lors qu’il ressort uniquement des développements que ce seuil n’est pas majoré pour les condamnations pénales, le délégué a répondu par l’affirmative.

Cette distinction concernant le seuil d’application du droit de condamnation entre les condamnations civiles et les condamnations pénales doit figurer expressément dans le texte de la loi à adopter, sans préjudice de l’observation 4.3.3.

4.3.2. Ensuite, à la question de savoir si le seuil de 23.500 euros est bien correct, dès lors que les développements de la proposition de loi mentionnent un seuil de 28.375 euros, le délégué a répondu que le texte de la proposition de loi sera harmonisé avec les développements.

Il y a lieu, en effet, de dissiper cette confusion, à la lumière notamment de l’alinéa 8, proposé, de l’article 143 du C. enr., qui s’énonce comme suit: “Les montants repris au sein du présent article sont indexés chaque année suivant l’indice santé. Cette indexation prend effet de plein droit le 1<sup>er</sup> janvier de l’année suivante”.

4.3.3. Invité à justifier pour quel motif le seuil d’application du droit de condamnation proposé en cas de condamnations civiles est plus élevé que celui prévu pour les condamnations pénales, le délégué a répondu ce qui suit:

“Bij een strafrechtelijke veroordeling is er per definitie sprake van een ernstige inbreuk in hoofde van de veroordeelde. Het strafrecht is uit zijn aard immers gericht op de meest ernstige inbreuken. Bij burgerlijke geschillen daarentegen is dit niet het geval. Er zijn talloze burgerlijke veroordelingen zonder enige fout. En in de burgerlijke gevallen waarin wel sprake is van een fout, betreft deze fout niet per definitie een ernstige inbreuk.

Bovendien is de huidige regeling met (hoge) registratierechten in het burgerlijk contentieus een drempel voor de toegang tot het recht door de middenklasse (te meer gelet op de recente afschaffing van de belastingvermindering voor de premie voor de rechtsbijstandverzekering). Dit speelt uiteraard niet voor wat betreft strafrechtelijke veroordelingen. Er is geen sprake van een te hoge financiële drempel om als dader toegang te hebben tot justitie”.

Invité à justifier également la différence prévue dans la valeur du seuil d’application du droit de condamnation selon qu’il s’agit d’une condamnation civile ou d’une condamnation pénale, le délégué a donné la réponse suivante:

“Een strafrechtelijke veroordeling is in de regel gesteund op een inbreuk die (nog) meer ernstig is dan de burgerlijke

veroordeling op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid. Bovendien speelt in strafzaken een ander schuldelement.”

De Raad van State ziet niet in hoe een verantwoording die wordt gesteund op de ernst van de inbreuk in hoofde van de veroordeelde en een ander schuldelement bij een strafrechtelijke veroordeling enerzijds, en het wegnemen van een drempel voor toegang tot de rechter bij burgerlijke veroordelingen anderzijds, pertinent zou zijn voor de voorgestelde hogere drempel voor de toepassing van het veroordelingsrecht voor burgerlijke veroordelingen dan voor strafrechtelijke veroordelingen.

In eerste instantie kan uit arrest nr. 80/2013 van het Grondwettelijk Hof (opmerking 3) worden begrepen dat de wetgever destijds bij de bepaling van het veroordelingsrecht in artikel 142 van het W. Reg., door het bedrag ervan te laten variëren naargelang van het bedrag van de uitgesproken veroordelingen, rekening heeft willen houden “met het geldelijk belang van de desbetreffende zaak voor de partijen in het geding”. Die keuze is volgens het Hof niet zonder redelijke verantwoording. Aangezien het geldelijke belang van een zaak voor de partijen in het geding niet afhankelijk is van de vraag of het om een strafrechtelijke veroordeling gaat dan wel om een burgerlijke veroordeling, ziet de Raad niet in hoe het voorgestelde onderscheid tussen die beide veroordelingen pertinent kan zijn in het licht van het toepassingsgebied van het veroordelingsrecht.

In tweede instantie kan worden verwezen naar de verantwoording bij het invoeren in artikel 143, tweede lid, van het W. Reg. van een drempel voor de toepassing van het veroordelingsrecht. In de memorie van toelichting bij de wet van 22 december 1989 ‘houdende fiscale bepalingen’ valt daaromtrent het volgende te lezen:

“Aan het veroordelingsrecht van 2,5 pct. zijn onderworpen de vonnissen en arresten houdende veroordeling, vereffening of rangregeling van sommen of waarden boven de 50.000 frank.

De wet van 19 juni 1986 tot wijziging van het Wetboek der registratierechten heeft de voorschriften betreffende de inning en de invordering van het veroordelingsrecht grondig gewijzigd. Vóór de inwerkingtreding van deze wet werd het veroordelingsrecht als het ware beschouwd als een vergoeding voor de dienst verleend door het gerecht. Dit recht moest in principe door de eiser in handen van de griffier geconsigneerd worden zodat er zich in principe geen probleem voor de invordering stelde, te meer omdat de eiser zonder betaling van het recht geen expeditie kon bekomen die hem in staat zou stellen de gerechtelijke beslissing uit te voeren.

Sinds het in werking treden van de wet van 19 juni 1986 is de formaliteit van de registratie gescheiden van de betaling der rechten. De formaliteit gebeurt in debet en staat toe een expeditie af te leveren die de eiser in staat stelt de beslissing uit te voeren. De invordering van de verschuldigde sommen gebeurt door de ontvanger ten laste van de veroordeelden, die de uitsluitende schuldenaren van de rechten en, in voorkomend geval, van de boeten zijn. De ervaring heeft aangetoond dat de invordering van de verschuldigde sommen ten

veroordeling op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid. Bovendien speelt in strafzaken een ander schuldelement”.

Le Conseil d'État n'aperçoit pas en quoi une justification fondée, d'une part, sur la gravité de l'infraction dans le chef du condamné et un autre élément de culpabilité dans le cas d'une condamnation pénale et, d'autre part, sur la suppression d'un seuil d'accès au juge dans le cas des condamnations civiles, serait pertinente pour le seuil proposé pour l'application du droit de condamnation dans le cas des condamnations civiles, qui est plus élevé que celui pour les condamnations pénales.

En premier lieu, il peut se déduire de l'arrêt n° 80/2013 de la Cour constitutionnelle (observation 3) qu'à l'époque, lorsqu'il a prévu le droit de condamnation à l'article 142 du C. enr., le législateur, en faisant varier le montant de celui-ci en fonction du montant des condamnations prononcées, a entendu tenir compte de “l'importance pécuniaire de l'affaire en question pour les parties en cause”. Ce choix n'est, selon la Cour, pas dépourvu de justification raisonnable. Dès lors que l'importance pécuniaire d'une affaire pour les parties en cause ne dépend pas de la question de savoir s'il s'agit d'une condamnation pénale ou d'une condamnation civile, le Conseil n'aperçoit pas comment la distinction proposée entre ces deux condamnations peut être pertinente au regard du champ d'application du droit de condamnation.

En deuxième lieu, il peut être renvoyé à la justification fournie lors de l'introduction dans l'article 143, alinéa 2, du C. enr. d'un seuil pour l'application du droit de condamnation. Dans l'exposé des motifs de la loi du 22 décembre 1989 ‘portant des dispositions fiscales’, on peut lire à ce sujet ce qui suit:

*“Sont soumis au droit de condamnation de 2,5 p.c., les jugements et arrêts portant condamnation, liquidation ou collocation de sommes ou valeurs supérieures à 50.000 francs.*

La loi du 19 juin 1986 modifiant le Code des droits d'enregistrement a profondément modifié les règles relatives à la perception et au recouvrement du droit de condamnation. Avant l'entrée en vigueur de cette loi, le droit de condamnation était considéré comme constituant, en quelque sorte, la rémunération du service rendu par la justice. Ce droit devait en principe être consigné par le demandeur entre les mains du greffier, de sorte qu'il ne se posait en principe pas de problème de recouvrement, d'autant plus que le demandeur ne pouvait obtenir aucune expédition permettant l'exécution de la décision judiciaire avant le paiement des droits.

Depuis l'entrée en vigueur de la loi du 19 juin 1986, la formalité de l'enregistrement est dissociée du paiement des droits. La formalité est faite en debet et autorise la délivrance de l'expédition permettant l'exécution de la décision judiciaire. Le recouvrement des sommes dues est effectué par le receveur à charge des condamnés, seuls débiteurs des droits et éventuellement des amendes. L'expérience a démontré que le recouvrement des sommes dues est devenu très aléatoire à la suite notamment du changement de domicile,

zeerste onzeker is geworden ten gevolge van onder meer de verandering van woonplaats, van het onvermogen van de schuldenaar en van de noodzaak om in talrijke gevallen tot de gedwongen tenuitvoerlegging over te gaan.

De toestand is zo dat de kantoren belast met de invordering zich voor onoverkomelijke moeilijkheden bevinden om de betaling te bekomen van nagenoeg de helft der rechten. Deze toestand verstoort de goede werking van deze kantoren.

Het blijkt dus absoluut nodig om de noodzakelijke wijzigingen aan de artikelen betreffende het veroordelingsrecht aan te brengen ten einde de inning van dit recht gevoelig te verbeteren.

De voorgestelde wijzigingen zijn van tweeërlei aard:

1<sup>o</sup> de inning vereenvoudigen en

2<sup>o</sup> de middelen van invordering verbeteren.

De vereenvoudigingsmaatregelen verhogen het belastbaar minimum en maken het mogelijk het belastbaar bedrag gemakkelijker te bepalen. Er wordt voorgesteld het belastbaar minimum van 50.000 frank op 500.000 frank te brengen. Men heeft inderdaad vastgesteld dat 75 pct. van al de betaalde rechten betrekking hebben op vonnissen houdende veroordeling tot, vereffening en rangregeling van een bedrag boven de 500.000 frank, terwijl deze vonnissen slechts 12 pct. vertegenwoordigen van al de arresten en vonnissen die nu verplicht te registreren zijn. De verhoging van het belastbaar bedrag zou dus het administratief werk aanzienlijk verminderen zonder een te groot budgettair verlies teweeg te brengen.<sup>77</sup>

Aldus heeft de wetgever ook bij de verhoging van de drempel voor de toepassing van het veroordelingsrecht van 50.000 frank naar 500.000 frank geen rekening gehouden met de ernst van de inbreuk of een ander schuldelement bij een strafrechtelijke veroordeling enerzijds, of het wegnemen van een drempel voor toegang tot de rechter bij burgerlijke veroordelingen anderzijds. Meer nog, die thans opgeworpen criteria lijken veeleer de verantwoording voor zowel het geldelijke belang van de desbetreffende zaak voor de betrokken partijen als de administratieve vereenvoudiging van de drempel bij de toepassing van het veroordelingsrecht te doorkruisen. Ook hier ziet de Raad niet in hoe het voorgestelde onderscheid tussen die beide veroordelingen pertinent kan zijn met het oog op de verhoging van de drempel van het veroordelingsrecht voor burgerlijke veroordelingen alleen.

De indiener van het wetsvoorstel doet er dan ook goed aan om het verschil in behandeling van het veroordelingsrecht voor burgerlijke veroordelingen en voor strafrechtelijke veroordelingen in het licht van het fiscale gelijkheidsbeginsel alsnog deugdelijk te verantwoorden tijdens de verdere parlementaire behandeling ervan, aan de hand van andere criteria dan de ernst van de inbreuk en een ander schuldelement bij strafrechtelijke veroordelingen, of de toegang tot de rechter bij burgerlijke veroordelingen. Het geldelijke belang van een zaak voor de betrokken partijen of de administratieve vereenvoudiging bij

de l'insolvabilité des débiteurs et de la nécessité de recourir à l'exécution forcée dans de nombreux cas.

La situation est telle que les bureaux chargés du recouvrement se trouvent devant des difficultés insurmontables pour obtenir le paiement de pratiquement la moitié des droits. Cette situation perturbe la bonne marche de ces bureaux.

Il s'avère donc absolument indispensable d'apporter les modifications nécessaires aux articles concernant le droit de condamnation afin d'améliorer sensiblement la perception de ce droit.

Les modifications proposées sont de deux ordres:

1<sup>o</sup> simplifier la perception et

2<sup>o</sup> améliorer les moyens de recouvrement.

Les mesures de simplification relèvent le minimum imposable et permettent de déterminer avec plus de facilités le montant imposable. Il est proposé de porter le minimum imposable de 50.000 francs à 500.000 francs. On constate en effet que 75 p.c. de tous les droits payés se rapportent à des jugements portant condamnation, liquidation et collocation d'un montant supérieur à 500.000 francs. Or, ces jugements ne représentent que 12 p.c. de tous les arrêts et jugements obligatoirement enregistrables à l'heure actuelle. Le relèvement du montant imposable réduirait donc considérablement le travail administratif sans entraîner une perte budgétaire trop importante<sup>77</sup>.

Ainsi, en majorant le seuil d'application du droit de condamnation de 50.000 francs à 500.000 francs, le législateur n'a pas non plus tenu compte, d'une part, de la gravité de l'infraction ou d'un autre élément de culpabilité dans le cas d'une condamnation pénale, ni, d'autre part, de la suppression d'un seuil d'accès au juge dans le cas des condamnations civiles. Qui plus est, les critères actuellement soulevés semblent plutôt contredire la justification tant de l'importance pécuniaire de l'affaire en question pour les parties concernées que de la simplification administrative du droit de condamnation lors de l'application de ce droit. Ici encore, le Conseil d'État n'aperçoit pas comment la distinction proposée entre ces deux condamnations peut être pertinente en vue de majorer le seuil du droit de condamnation pour les condamnations civiles uniquement.

L'auteur de la proposition de loi serait par conséquent bien avisé d'encore justifier adéquatement la différence de traitement entre le droit de condamnation pour les condamnations civiles et celui pour les condamnations pénales à la lumière du principe d'égalité en matière fiscale lors des travaux préparatoires ultérieurs y relatifs, à l'aide d'autres critères que la gravité de l'infraction et un autre élément de culpabilité dans le cas d'une condamnation pénale, ou l'accès au juge dans le cas des condamnations civiles. L'importance pécuniaire d'une affaire pour les parties concernées ou la

<sup>77</sup> *Parl. St.* Senaat 1989-90, nr. 806/1, 29-30.

<sup>77</sup> *Doc. parl.*, Sénat, 1989-90, n° 806/1, pp. 29-30.

de toepassing van het veroordelingsrecht kan een pertinent criterium zijn, maar dan moet worden geconcretiseerd hoe dat het geval is voor de voorgestelde regeling.

4.4. Zoals vermeld, voert in tweede instantie artikel 2, c), van het wetsvoorstel nog andere onderscheiden in. Ook hierover werd de gemachtigde bevraagd in het licht van het gelijkheidsbeginsel.

4.4.1. Gevraagd naar de verantwoording voor de uitsluiting van het veroordelingsrecht voor strafrechtelijke veroordelingen door de politierechtbank, behoudens in geval deze veroordeling betrekking heeft op feiten die aanleiding hebben gegeven tot een of meer slachtoffers (voorgestelde artikel 143, zevende lid, van het W. Reg.), antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Het punt is hier dat de samenleving/wetgever uiteraard dient te bepalen dat de hoogte van de straf i.c. de geldboete in verhouding is met de inbreuk. Er bestaat thans een brede tendens die van oordeel is dat de recente uitbreiding en verhoging van sancties voor lichtere verkeersinbreuken een bepaalde limiet heeft bereikt. Vooreerst is er de enorme uitbreiding van het aantal minnelijke schikkingen voor verkeersinbreuken die geen direct gevaar betekenen voor een weggebruiker. Daarnaast zijn er in een aantal gevallen wettelijke minimumboetes die naar oordeel van praktizijnen te hoog te zijn omdat zij door een aantal mensen financieel niet kunnen worden betaald.”

Ook in de toelichting bij het wetsvoorstel wordt vermeld dat “[d]e geldboetes voor verkeersovertredingen (...) de afgelopen jaren immers al zeer significant [werden] verhoogd, zowel in aantal als bedrag”.

Die verantwoording overtuigt niet. Vooreerst is de “brede tendens” waarnaar de gemachtigde verwijst, zeer vaag. Daarnaast kunnen geldboetes opgelegd naar aanleiding van andere inbreuken dan een verkeersovertreding even hoog of hoger liggen, terwijl die veroordelingen wél onder het toepassingsgebied van de voorgestelde regeling vallen. De Raad van State ziet tot slot niet in waarom strafrechtelijke veroordelingen door de politierechtbank dan weer wel onder het veroordelingsrecht vallen wanneer de veroordeling betrekking heeft op feiten die aanleiding hebben gegeven tot een of meer slachtoffers, terwijl die voorwaarde bij andere strafrechtelijke veroordelingen niet speelt.

Het komt aan de indiener van het wetsvoorstel toe om alsnog een deugdelijke verantwoording in het licht van het gelijkheidsbeginsel tot uiting te brengen tijdens de verdere parlementaire behandeling van het voorstel. Indien dat niet mogelijk is, moet de voorgestelde uitsluiting worden weggelaten.

4.4.2. Voor strafrechtelijke veroordelingen die niet in geld waardeerbaar zijn wordt voorgesteld om het veroordelingsrecht forfaitair te bepalen op 2.000 euro (voorgestelde artikel 143, vierde lid, 2°, van het W. Reg., in samenhang gelezen met het voorgestelde artikel 143, vierde lid, 1°). In de toelichting bij het wetsvoorstel wordt het voorbeeld van de werkstraf gegeven.

simplification administrative lors de l'application du droit de condamnation peut être un critère pertinent, mais il faudra alors préciser concrètement la manière dont c'est le cas pour le régime proposé.

4.4. Ainsi qu'il a été mentionné, l'article 2, c), de la proposition de loi instaure en deuxième lieu encore d'autres distinctions. Le délégué a également été questionné à ce sujet à la lumière du principe d'égalité.

4.4.1. Invité à justifier l'exclusion du droit de condamnation pour des condamnations pénales prononcées par le tribunal de police, sauf si cette condamnation concerne des faits dont une ou plusieurs personnes ont été victimes (article 143, alinéa 7, proposé, du C. enr.), le délégué a répondu ce qui suit:

“Het punt is hier dat de samenleving/wetgever uiteraard dient te bepalen dat de hoogte van de straf i.c. de geldboete in verhouding is met de inbreuk. Er bestaat thans een brede tendens die van oordeel is dat de recente uitbreiding en verhoging van sancties voor lichtere verkeersinbreuken een bepaalde limiet heeft bereikt. Vooreerst is er de enorme uitbreiding van het aantal minnelijke schikkingen voor verkeersinbreuken die geen direct gevaar betekenen voor een weggebruiker. Daarnaast zijn er in een aantal gevallen wettelijke minimumboetes die naar oordeel van praktizijnen te hoog te zijn omdat zij door een aantal mensen financieel niet kunnen worden betaald.”

Les développements de la proposition de loi mentionnent aussi qu'“[e]n effet, le nombre d'amendes pour infraction routière et le montant de ces amendes ont déjà augmenté significativement ces dernières années”.

Cette justification ne convainc pas. Tout d'abord, la *grande tendance* à laquelle le délégué fait référence est très vague. Ensuite, les amendes infligées à la suite d'infractions autres qu'une infraction routière peuvent être aussi élevées voire plus élevées, alors que ces condamnations relèvent bel et bien du champ d'application du régime proposé. Enfin, le Conseil d'État n'aperçoit pas pourquoi les condamnations pénales prononcées par le tribunal de police relèvent, elles, du droit de condamnation lorsque la condamnation concerne des faits dont une ou plusieurs personnes ont été victimes, si cette condition ne s'applique pas à d'autres condamnations pénales.

Il appartient à l'auteur de la proposition de loi d'encore formuler une justification adéquate à la lumière du principe d'égalité lors de la poursuite des travaux préparatoires de la proposition. Si cela s'avère impossible, il faudra omettre l'exclusion proposée.

4.4.2. Pour ce qui est des condamnations pénales non évaluables en argent, il est proposé de fixer le droit de condamnation forfaitairement à 2.000 euros (article 143, alinéa 4, 2°, proposé, du C. enr., combiné avec l'article 143, alinéa 4, 1°, proposé). Les développements de la proposition de loi donnent l'exemple des peines de travail.



Gevraagd naar de verantwoording om voor burgerlijke veroordelingen en in geld waardeerbare strafrechtelijke veroordelingen het veroordelingsrecht variabel te maken, terwijl voor strafrechtelijke veroordelingen die niet in geld waardeerbaar zijn, een forfaitair bedrag van veroordelingsrecht wordt voorgesteld, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Indien een straf niet in geld waardeerbaar is, lijkt het ons inhoudelijk moeilijk om deze straf alsnog indirect te waarderen in geld door de hoogte van het registratierecht aan te passen. Bovendien dreigt op die manier de berekening nodeloos complex te maken. Het voordeel van een forfaitair tarief is de eenvoud.”

Met die verantwoording kan worden ingestemd, maar de vraag rijst waarom bij niet in geld waardeerbare strafrechtelijke veroordelingen alsnog in een forfaitair veroordelingsrecht wordt voorzien en niet in de niet-toepassing van het veroordelingsrecht, zoals bij niet in geld waardeerbare burgerlijke veroordelingen.

Te dien aanzien gevraagd naar de verantwoording voor het verschil in behandeling van niet in geld waardeerbare strafrechtelijke veroordelingen (waarop een forfaitair veroordelingsrecht van toepassing zou zijn) en niet in geld waardeerbare burgerlijke veroordelingen (waarop geen veroordelingsrecht van toepassing zou zijn), gaf de gemachtigde het volgende antwoord:

“Dit kadert in de algemene insteek van het wetsvoorstel om registratierechten te verschuiven van het burgerlijk naar het strafrechtelijk contentieux, om alle vermelde redenen.”

Met dit antwoord verwijst de gemachtigde naar de verantwoording voor het verschil in behandeling van het veroordelingsrecht voor strafrechtelijke en burgerlijke veroordelingen in opmerking 4.3.3. Zoals daar is uiteengezet, kan die verantwoording de Raad van State niet overtuigen. Ook hier dient aldus in het licht van het gelijkheidsbeginsel alsnog een deugdelijke verantwoording tot uiting te worden gebracht tijdens de verdere parlementaire behandeling van het wetsvoorstel.

Zoals overigens is uiteengezet in opmerking 3, kan een verantwoording voor een forfaitair veroordelingsrecht van 25.000 euro (voorgestelde artikel 143, vierde lid, 3°, van het W. Reg.) die verwijst naar de kosten van het gebruik van het gerechtelijke apparaat in het geval van een veroordeling door het hof van assisen evenmin worden aanvaard.

4.4.3. Vervolgens verklaart de voorgestelde regeling het veroordelingsrecht van toepassing op de minnelijke schikkingen bedoeld in artikel 216*bis* van het Wetboek van Strafvordering (voorgestelde artikel 143, vijfde lid, van het W. Reg.), terwijl akkoordvonnissen van het toepassingsgebied worden uitgesloten (opmerking 3). Nochtans is in beide gevallen geen sprake van een veroordeling maar van hetzij een bekrachtiging door de rechter van de door de procureur des Konings getroffen regeling hetzij een akkoord tussen burgers onderling. Hierop gewezen en gevraagd om nadere verantwoording, antwoordde de gemachtigde als volgt:

Invité à justifier la variabilité du droit de condamnation pour les condamnations civiles et pour les condamnations pénales évaluables en argent, alors qu'en ce qui concerne le droit de condamnation pour les condamnations pénales non évaluables en argent, un montant forfaitaire est proposé, le délégué a répondu comme suit:

“Indien een straf niet in geld waardeerbaar is, lijkt het ons inhoudelijk moeilijk om deze straf alsnog indirect te waarderen in geld door de hoogte van het registratierecht aan te passen. Bovendien dreigt op die manier de berekening nodeloos complex te maken. Het voordeel van een forfaitair tarief is de eenvoud”.

On peut se rallier à cette justification, mais la question se pose de savoir pourquoi pour les condamnations pénales non évaluables en argent, il est encore prévu un droit de condamnation forfaitaire et non pas l'inapplication du droit de condamnation, comme tel est le cas pour les condamnations civiles non évaluables en argent.

Invité à cet égard à justifier la différence de traitement entre les condamnations pénales non évaluables en argent (auxquelles s'appliquerait un droit de condamnation forfaitaire) et les condamnations civiles non évaluables en argent (auxquelles aucun droit de condamnation ne serait applicable), le délégué a donné la réponse suivante:

“Dit kadert in de algemene insteek van het wetsvoorstel om registratierechten te verschuiven van het burgerlijk naar het strafrechtelijk contentieux, om alle vermelde redenen”.

Par cette réponse, le délégué renvoie à la justification de la différence de traitement du droit de condamnation pour les condamnations pénales et pour les condamnations civiles, donnée à l'observation 4.3.3. Comme il a été exposé dans cette observation, cette justification ne convainc pas le Conseil d'État. Ainsi, il convient ici aussi d'envisager encore prévoir une justification adéquate à la lumière du principe d'égalité, lors des travaux préparatoires ultérieurs de la proposition de loi.

Comme cela a par ailleurs été exposé à l'observation 3, une justification d'un droit de condamnation forfaitaire de 25.000 euros (article 143, alinéa 4, 3°, proposé, du C. enr.) qui renvoie aux frais d'utilisation de l'appareil judiciaire dans le cas d'une condamnation par la cour d'assises ne peut pas davantage être admise.

4.4.3. Ensuite, le régime proposé déclare le droit de condamnation applicable aux transactions pénales visées à l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle (article 143, alinéa 5, proposé, du C. enr.), tandis que les jugements d'accord sont exclus du champ d'application (observation 3). Néanmoins, il n'est question dans aucun des deux cas d'une condamnation, mais d'une confirmation par le juge de l'arrangement pris par le procureur du Roi, ou d'un accord entre des citoyens. Son attention ayant été attirée sur ce point et ayant été invité à fournir une justification plus détaillée, le délégué a donné la réponse suivante:



“Dit kadert in de algemene insteek van het wetsvoorstel om registratierechten te verschuiven van het burgerlijk contentieux naar het strafrechtelijk contentieux.”

Dezelfde vraag naar verantwoording rijst trouwens voor het voorgestelde forfaitaire veroordelingsrecht van 2.000 euro indien een wrakingsverzoek op grond van artikel 833 van het Gerechtelijk Wetboek wordt ingediend, maar wordt afgewezen (voorgestelde artikel 143, zesde lid, van het W. Reg.). Ook hier is geen sprake van een veroordeling.

In opmerking 4.3.3 is uiteengezet waarom voormelde verantwoording van de gemachtigde niet kan worden gevolgd. Overigens verklaart ze niet waarom bij geen veroordeling in het ene geval wel het veroordelingsrecht van toepassing is en in het andere niet. Dat onderscheid lijkt evenmin te stroken met het in opmerking 3 vermelde arrest van het Grondwettelijk Hof, waarin wordt bevestigd dat “het veroordelingsrecht slechts [wordt] geheven in geval van een veroordeling en dus niet wanneer een verzoek wordt afgewezen”.

Ook in deze gevallen komt het aan de indiener van het wetsvoorstel toe om bij de verdere parlementaire behandeling ervan alsnog een deugdelijke verantwoording in het licht van het gelijkheidsbeginsel tot uiting te brengen.

4.4.4. Het voorgestelde artikel 143, tiende lid, van het W. Reg. bepaalt dat indien de overheid bij de invordering van het registratierecht op een strafrechtelijke veroordeling in samenloop komt met de burgerlijke vordering van een slachtoffer gebaseerd op die strafrechtelijke veroordeling, deze laatste voorrang geniet.

In het licht van het gelijkheidsbeginsel gevraagd waarom het slachtoffer wel voorrang krijgt wanneer het in samenloop komt met de overheid wanneer die het veroordelingsrecht op een strafrechtelijke veroordeling invordert maar geen voorrang krijgt in het geval van samenloop tussen dezelfde partijen bij het veroordelingsrecht voor een burgerlijke veroordeling (waarbij het voorrecht voor de Staat speelt vervat in artikel 150 van het W. Reg.), antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Bij samenloop tussen de invordering van het veroordelingsrecht op de strafrechtelijke veroordeling met de invordering van de burgerlijke vordering door het slachtoffer wordt voorrang gegeven aan die laatste om een dubbele reden. Vooreerst wordt vastgesteld dat bij de invordering bij strafrechtelijke veroordelingen (vb. geldboetes) een zeer belangrijk deel niet wordt geïnd, door invorderingsproblemen ingevolge (al dan niet geveinsde) insolvabiliteit van de schuldenaar. Zonder voorrang dreigt het slachtoffer derhalve in een groot deel van de gevallen met lege handen achter te blijven. Dit strookt ook niet met de huidige tendens om meer aandacht te besteden aan het slachtoffer in de strafrechtketen. Bovendien is het betreffende bedrag belangrijker voor het individuele slachtoffer dan voor de overheid, gelet op de relatieve omvang op het totaal. Bij de samenloop met de louter burgerlijke veroordeling is een dergelijke voorrang o.i. niet nodig. Vooreerst stelt het probleem van de (al dan niet geveinsde) insolvabiliteit zich daar minder. Bovendien kan de louter burgerlijke aansprakelijkheid ook worden verzekerd, in tegenstelling tot de strafrechtelijke.”

“Dit kadert in de algemene insteek van het wetsvoorstel om registratierechten te verschuiven van het burgerlijk contentieux naar het strafrechtelijk contentieux”.

La même question portant sur la justification se pose d’ailleurs pour le droit de condamnation forfaitaire proposé de 2.000 euros si une demande en récusation conformément à l’article 833 du Code judiciaire est introduite mais refusée (article 143, alinéa 6, proposé, du C. enr.). Il n’est pas question non plus ici de condamnation.

L’observation 4.3.3 expose pourquoi la justification précitée du délégué ne peut être suivie. Elle n’explique du reste pas pourquoi, en cas d’absence de condamnation, dans un cas le droit de condamnation est bien applicable, et dans l’autre, il ne l’est pas. Cette distinction ne paraît pas non plus se concilier avec l’arrêt de la Cour constitutionnelle mentionné à l’observation 3, qui confirme que “le droit de condamnation n’est perçu que dans le cas d’une condamnation et non, par conséquent, lorsqu’une demande est rejetée”.

Dans ces cas également, il revient à l’auteur de la proposition de loi de formuler, lors de la poursuite des travaux préparatoires de celle-ci, une justification adéquate à la lumière du principe d’égalité.

4.4.4. L’article 143, alinéa 10, proposé, du C. enr. prévoit que si, lors de la perception du droit d’enregistrement sur une condamnation pénale, l’autorité entre en concours avec l’action civile d’une victime fondée sur cette condamnation pénale, cette dernière prévaut.

À la question de savoir pourquoi, à la lumière du principe d’égalité, la victime prévaut effectivement si elle entre en concours avec l’autorité lorsque celle-ci recouvre le droit de condamnation pour une condamnation pénale, mais ne prévaut pas dans le cas d’un concours entre les mêmes parties en cas de droit de condamnation pour une condamnation civile (où le privilège au profit de l’État, prévu à l’article 150 du C. enr., s’applique), le délégué a répondu comme suit:

“Bij samenloop tussen de invordering van het veroordelingsrecht op de strafrechtelijke veroordeling met de invordering van de burgerlijke vordering door het slachtoffer wordt voorrang gegeven aan die laatste om een dubbele reden. Vooreerst wordt vastgesteld dat bij de invordering bij strafrechtelijke veroordelingen (vb. geldboetes) een zeer belangrijk deel niet wordt geïnd, door invorderingsproblemen ingevolge (al dan niet geveinsde) insolvabiliteit van de schuldenaar. Zonder voorrang dreigt het slachtoffer derhalve in een groot deel van de gevallen met lege handen achter te blijven. Dit strookt ook niet met de huidige tendens om meer aandacht te besteden aan het slachtoffer in de strafrechtketen. Bovendien is het betreffende bedrag belangrijker voor het individuele slachtoffer dan voor de overheid, gelet op de relatieve omvang op het totaal. Bij de samenloop met de louter burgerlijke veroordeling is een dergelijke voorrang o.i. niet nodig. Vooreerst stelt het probleem van de (al dan niet geveinsde) insolvabiliteit zich daar minder. Bovendien kan de louter burgerlijke aansprakelijkheid ook worden verzekerd, in tegenstelling tot de strafrechtelijke.”

## C. De coherentie met artikel 144 van het W. Reg.

5. Het voorliggende wetsvoorstel wijzigt artikel 143 van het W. Reg., dat een inperking invoert op het toepassingsgebied van artikel 142 van het W. Reg. Artikel 144 van het W. Reg. luidt als volgt:

“Werd het bij artikel 142 vastgestelde recht op een later veranderd vonnis of arrest geheven, dan wordt voor de nieuwe beslissing het recht van 3 t.h. alleen geheven op de aanvullende veroordeling, vereffening of rangregeling van sommen of waarden uitgesproken of vastgesteld ten laste van een zelfde persoon en voor zover deze 12.500 EUR te boven gaat.

Wanneer een vonnis of arrest een hoofdelijke veroordeling uitspreekt en de op dat vonnis of arrest verschuldigde rechten volledig of gedeeltelijk betaald werden door één van de veroordeelden, maakt de beslissing, waardoor diegene die betaald heeft, buiten zaak wordt gesteld, de rechten die deze betaald heeft opeisbaar in hoofde van de andere hoofdelijke veroordeelden, dit alles onverminderd de toepassing van de voorschriften genomen in het eerste lid.”

Gevraagd of ook die bepaling niet dient te worden aangepast aan het voorliggende wetsvoorstel, zoals bijvoorbeeld een verhoging van de drempel van 12.500 euro, antwoordde de gemachtigde dat het volgens hem “niet noodzakelijk maar wel mogelijk [is] om volledigheidshalve artikel 144 [van het W. Reg.] in lijn hiermee eveneens aan te passen”.

Ter wille van de coherente samenhang van het W. Reg. verdient het aanbeveling om ook artikel 144 van het W. Reg. aan een onderzoek te onderwerpen.

ONDERZOEK VAN DE TEKSTArtikel 2

6. Artikel 2, a), van het wetsvoorstel vervangt artikel 143, eerste lid, 2°, van het W. Reg. naar luid waarvan artikel 142 van het W. Reg. niet toepasselijk is op vonnissen en arresten voor zover zij strafboeten, burgerlijke boeten of tuchtboeten uitspreken. In het wetsvoorstel wordt verder evenwel niet geregeld of het veroordelingsrecht al dan niet van toepassing is op burgerlijke boeten en tuchtboeten. Hierover bevraagd, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Hiervoor is geen nieuwe regeling voorzien in dit voorstel. Dit kadert in een streven naar eenvoud en een beperkt aantal aanpassingen. Bovendien vormen burgerlijke boeten en tuchtboeten in de praktijk een kleine groep ten opzichte van de strafrechtelijke veroordelingen zodat één en ander ook budgettair beperkt is. O.i. is een aanpassing op dat vlak derhalve niet noodzakelijk.”

Ter wille van de rechtszekerheid verdient het aanbeveling om de tekst van de aan te nemen wet aan te passen om het al dan niet van toepassing zijn van het veroordelingsrecht op burgerlijke boeten en tuchtboeten tot uiting te brengen.

## C. La cohérence avec l'article 144 du C. enr.

5. La proposition de loi à l'examen modifie l'article 143 du C. enr., qui limite le champ d'application de l'article 142 du C. enr. L'article 144 du C. enr. s'énonce comme suit:

“Lorsque le droit établi par l'article 142 a été perçu sur un jugement ou arrêt qui est ultérieurement réformé, la nouvelle décision n'est passible du droit de 3 p.c. que sur le supplément de condamnation, de liquidation ou de collocation de sommes ou valeurs prononcées ou établies à charge d'une même personne et pour autant que ce supplément dépasse 12.500 EUR.

Lorsque les droits dus sur un jugement ou arrêt prononçant une condamnation solidaire ont été payés totalement ou partiellement par un des condamnés, la décision mettant hors cause celui qui effectue le paiement rend exigible à charge des autres condamnés solidaires les droits qu'il a payés; le tout sans préjudice de l'application des dispositions reprises à l'alinéa 1<sup>er</sup>.”

Interrogé pour savoir si cette disposition ne doit pas elle aussi être adaptée à la proposition de loi à l'examen, par exemple en relevant le seuil de 12.500 euros, le délégué a répondu que, selon lui, “[het] niet noodzakelijk maar wel mogelijk [is] om volledigheidshalve artikel 144 [van het W. Reg.] in lijn hiermee eveneens aan te passen”.

Afin d'assurer la cohérence du C. enr., il est recommandé d'également soumettre l'article 144 du C. enr. à un examen.

EXAMEN DU TEXTEArticle 2

6. L'article 2, a), de la proposition de loi remplace l'article 143, alinéa 1<sup>er</sup>, 2°, du C. enr. aux termes duquel l'article 142 du C. enr. n'est pas applicable aux jugements et arrêts en tant qu'ils prononcent des amendes pénales, civiles ou disciplinaires. En outre, la proposition de loi ne prévoit toutefois pas si le droit de condamnation est applicable ou non aux amendes civiles et disciplinaires. Interrogé à ce sujet, le délégué a donné la réponse suivante:

“Hiervoor is geen nieuwe regeling voorzien in dit voorstel. Dit kadert in een streven naar eenvoud en een beperkt aantal aanpassingen. Bovendien vormen burgerlijke boeten en tuchtboeten in de praktijk een kleine groep ten opzichte van de strafrechtelijke veroordelingen zodat één en ander ook budgettair beperkt is. O.i. is een aanpassing op dat vlak derhalve niet noodzakelijk”.

Dans un souci de sécurité juridique, il est recommandé d'adapter le texte de la loi à adopter afin de préciser explicitement si le droit de condamnation est applicable ou non aux amendes civiles et disciplinaires.

Artikel 3

7. Luidens artikel 3 van het wetsvoorstel treedt de aan te nemen wet in werking op de tiende dag na haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* en is zij van toepassing op alle rechterlijke beslissingen die na haar inwerkingtreding worden uitgesproken.

Gevraagd of niet in een latere datum van inwerkingtreding moet worden voorzien, zodat bijvoorbeeld griffies voldoende tijd hebben om zich op de nieuwe regeling voor te bereiden, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Dit voorstel streeft er uiteraard naar om de nieuwe (en beter geachte) regeling zo snel mogelijk te laten invoeren. Mocht evenwel meer tijd nodig zijn voor de griffies, nemen wij aan dat de eventuele termijn hiervoor zal worden meegedeeld via de diensten van het kabinet van de minister van Justitie.”

De Raad van State acht het raadzaam om bij de bepaling van de inwerkingtreding van de aan te nemen wet te voorzien in voldoende tijd voor alle belanghebbenden om zich voor te bereiden op de toepassing ervan.

*De griffier,*

Yves DEPOORTER

*De voorzitter,*

Jeroen VAN NIEUWENHOVE

Article 3

7. Selon l'article 3 de la proposition de loi, la loi à adopter entre en vigueur le dixième jour après sa publication au *Moniteur belge* et est applicable à toutes les décisions judiciaires prononcées après son entrée en vigueur.

À la question de savoir s'il ne faut pas prévoir une date d'entrée en vigueur ultérieure, de sorte que les greffes, par exemple, aient le temps de se préparer au nouveau régime, le délégué a répondu ce qui suit:

“Dit voorstel streeft er uiteraard naar om de nieuwe (en beter geachte) regeling zo snel mogelijk te laten invoeren. Mocht evenwel meer tijd nodig zijn voor de griffies, nemen wij aan dat de eventuele termijn hiervoor zal worden meegedeeld via de diensten van het kabinet van de minister van Justitie”.

Le Conseil d'État estime qu'il est conseillé, au moment de fixer l'entrée en vigueur de la loi à adopter, de prévoir suffisamment de temps pour permettre à tous les intéressés de se préparer à son application.

*Le greffier,*

Yves DEPOORTER

*Le président,*

Jeroen VAN NIEUWENHOVE